

**I Ниво/ Професионално звање: СЕРТИФИКОВАНИ РАЧУНОВОДСТВЕНИ
ТЕХНИЧАР**

НАСТАВНИ ПЛАН (силабус)

ПРЕДМЕТ 2: Трошковно рачуноводство и увод у управљачко рачуноводство

1.	<p>ЦИЉ</p> <p>Општи циљ предмета је да кандидати за звање сертифициваног рачуноводног техничара стекну знања о улози и значају рачуноводства трошкова у оквиру рачуноводног информационог система, те о различитим методологијама обрачуна трошкова, које су под утицајем врсте производног / услужног процеса који се одвија у предузећу и начина вредновања учинака.</p>
2.	<p>ОСНОВНЕ ВЈЕШТИНЕ</p> <p>Основне вјештине које кандидати треба да стекну на основу савладавања усвојеног плана и програма подразумевају:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликовање задатака рачуноводства трошкова у смислу подршке осталим дијеловима рачуноводствене функције, - разликовање одговарајуће подјеле трошкова неопходне за задовољење конкретне информационе потребе, - коришћење различите врсте калкулација цијене коштања (за масовну, појединачну и купловану производњу), - способност алокације трошкова по носиоцима, - различите начине вредновања залиха учинака са становишта садржаја цијене коштања.
3.	<p>ОБРАЗЛОЖЕЊЕ</p> <p>У уводном дијелу програма, користећи потребе савременог менаџмента као оквир за дефинисање циљева рачуноводног информисања, неопходно је идентификовати структурне елементе рачуноводства предузећа, као и позицију рачуноводства трошкова у односу на остале елементе тог система. Такође, саставни, логички дио овог дијела програма су извјештаји различитих елемената рачуноводног система, те активности рачуновођа у оквиру тих појединачних елемената система.</p> <p>У другом дијелу програма предвиђено је идентификовање различитих могућности подјела трошкова те упознавање са методолошким аспектима обрачуна у појединачној, масовној и куплованој производњи са образложењем потребне књиговодствене документације. Посебан сегмент предвиђен је за упознавање са различитим аспектима алокације трошкова - по мјестима и носиоцима, као и за проблематику интерног обрачуна између различитих мјеста трошкова и критеријуме за распоред трошкова по носиоцима.</p> <p>У трећем дијелу предвиђено је детаљно упознавање са концептом вредновања залиха учинака по укупним и варијабилним трошковима производње, те са осталим варијантама вредновања залиха учинака, као и са посљедицама употребе</p>

	различитих система обрачуна вриједности залиха учинака на краткорочне резултате пословања.
4.	<p>ДЕТАЉНИ НАСТАВНИ ПЛАН</p> <p>I Структурни елементи рачуноводства предузећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Менаџмент, концептуални оквир савременог рачуноводства 2. Циљеви рачуноводственог информисања <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Финансијско рачуноводство – структурни елемент рачуноводства предузећа 2.2. Управљачко рачуноводство - структурни елемент рачуноводства предузећа 2.3. Рачуноводство трошкова – структурни елемент рачуноводства предузећа 2.4. Информациона улога рачуноводства трошкова за потребе финансијског и управљачког рачуноводства 2.5. Кључни извјештаји финансијског, управљачког и рачуноводства трошкова 2.6. Кључне активности рачуновођа у домену финансијског, управљачког и рачуноводства трошкова 2.7. Етички стандарди у рачуноводству <p>II Кључни елементи и методологија рачуноводства трошкова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значај и карактеристике различитих подјела трошкова <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Трошкови производа и трошкови периода у производним, трговачким и услужним предузећима 1.2. Терминолошко разграничење расхода и трошкова, те прихода и учинака 1.3. Однос трошкова производа и калкулације цијене коштања 1.4. Обрачун цијене коштања у времену (у класи 9) и по јединици 1.5. Избор метода калкулације у различитим типовима производње 2. Методолошки аспекти обрачуна цијене коштања појединачног радног налога (посла) <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Кораци и кључна документација у обрачуну трошкова радног налога 2.2. Избор стварних, нормалних, планских трошкова за потребе обрачуна 2.3. Информациони циљеви калкулације по радном налогу 2.4. Приказ обрачуна трошкова по радним налозима на класи 9 3. Методолошки аспекти обрачуна цијене коштања у процесној - масовној производњи <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Кораци и кључна документација у обрачуну трошкова процеса 3.2. Обрачун цијене коштања у процесној производњи у времену (на класи 9) 3.3. Методе обрачуна цијене коштања у процесној производњи 4. Методолошки аспекти обрачуна цијене коштања у купованој производњи – производњи заједничких производа <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Одлуке од значаја за распоређивање трошкова на заједничке производе 4.2. Методе распоређивања трошкова производње на заједничке производе 5. Обрачунске потребе за алокацијом – распоређивањем трошкова

	<p>5.1. Распоређивање трошкова са мјеста на носиоце</p> <p>5.2. Распоређивање трошкова по мјестима</p> <p>5.3. Распоређивање трошкова у интерном обрачуну између мјеста трошкова</p> <p>5.4. Распоређивање општих трошкова предузећа на уже организационе јединице</p> <p>5.5. Значај распоређивања трошкова по носиоцима</p> <p>5.6. Критеријуми за распоред трошкова по носиоцима</p> <p>III Трошкови производа, трошкови периода и биланси успјеха у условима промјене различитих система обрачуна трошкова и резултата</p> <p>1. Систем обрачуна по укупним трошковима производње – апсорпциони (потпуни) обрачун</p> <p>1.1. Специфичности третирања трошкова производа и трошкова периода</p> <p>1.2. Билансирање резултата по апсорпционом обрачуну трошкова</p> <p>2. Систем обрачуна по варијабилним трошковима – непотпуни обрачун</p> <p>2.1. Специфичности третирања трошкова производа и трошкова периода</p> <p>2.2. Билансирање резултата по варијабилном обрачуну трошкова</p>
5.	<p>НАЧИН ИСПИТИВАЊА</p> <p>Испит траје 2 сата (120 минута) и полаже се у писаном облику.</p> <p>Испит се састоји од 2 задатка или есеја и 25 тест питања вишеструког избора који обухватају цјелокупни наставни програм овог предмета.</p> <p>Сваки задатак/есеј се вреднује са по 25 бодова (25x2=50 бодова), а свако тест питање са по 2 бода (25x2=50 бодова). Максималан број бодова који је могуће освојити на испиту је 100. Критериј пролазности је 50%, односно 50 бодова. Испит траје 2 сата (120 минута) и полаже се у писаном облику.</p>

Прилог 1.

Литература за предмет 2. Трошковно рачуноводство и увод у управљачко рачуноводство

1. Родић Ј., Раковачки-Тубић С., Рачуноводство трошкова и учинака и рачуноводство сегмената пословања, Финрар, Бањалука, 2010. (поглава: 1, 4 и 5)
2. Башић М., Попић И., Исаковић-Каплан Ш., Ресић Е., Трошковно рачуноводство – практикум, Економски факултет Универзитета у Сарајеву, Сарајево, 2009. (I. дио – поглавља: 1, 2, 4, 9, 10, 14, 15, 17; III дио)
3. Bhimani A., Horngren C.T., Datar S.,M., Foster G., Управљачко рачуноводство и рачуноводство трошкова, МАТЕ, 2018. (I. дио – поглавља: 1 до 7)

или

Horngren T. Charles, Foster Goerge, Datar M. Strikant, Cost Accounting a Managerial Emphasis, Prentice Hall International, INC. 2000., у преводу: Основе трошковног рачуноводства – управљачки аспект, Удружење/удруга рачуновођа и ревизора, ФБиХ и

- Удруга рачуновођа и финансијских дјелатника Херцег – Босне, 2002. године (релевантни дијелови – поглавља: 1, 2, 4, 9, 10, 14, 15, 17)
4. Гајић, П., Управљачко рачуноводство – традиционални концепти, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, 2022. (поглавља 2, 3, 4 и 5)